

Groene economie

Duurzaamheid en een verbrede landbouw

De minister van LNV wil dat de agrarische sector duurzaam produceert en zich verbreedt en versterkt met maatschappelijke taken, zoals zorg, recreatie en natuurbeheer. De uitgangspunten hiervoor zijn een sterke relatie tussen boeren, burgers en buitenlui én **duurzaamheid**.

Voor verschillende bedrijfstakken zijn stimuleringsregelingen van kracht, die op duurzaamheid gerichte initiatieven ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is de glastuinbouw. Oude kassen worden afgebroken en in nieuwe wordt geïnvesteerd.

Nederland produceert echter niet alleen voor de Nederlandse markt, maar voor nagenoeg de hele wereld. Nationale maatregelen zijn dan ook onderhevig aan internationale regels en afspraken. Om de Nederlandse voorsprong op het gebied van duurzaamheid én de sterke concurrentiepositie te behouden, wil LNV de grootste stappen voor verduurzaming van de sector binnen de Europese Unie en de Wereldhandelsorganisatie maken.

De import van landbouwproducten omvat circa 30 miljard euro. LNV zal met het agrarische bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties bespreken welke bijdrage zij kunnen leveren om de duurzaamheid van die import te versterken.

Een landbouwsector die meer taken uitoefent dan het verbouwen van gewassen en het telen van vee (**een 'multifunctionele' landbouw**) heeft daarvoor kennis en deskundigheid nodig. Om die te bevorderen stelt LNV dit najaar de taskforce multifunctionele landbouw in. Deze gaat onder meer een rol spelen bij het verbinden van vraag en aanbod. Een belangrijk punt is dat bestaande, relevante, kennis wordt benut. LNV ondersteunt daarvoor de totstandkoming van een 'kennisnetwerk veelzijdig platteland'. De groene kennisinstellingen worden hierbij betrokken.

Voor de 'ontwikkelpilots multifunctionele landbouw' is jaarlijks € 2 miljoen ter beschikking gesteld.

Gemeenschappelijk landbouwbeleid

De Nederlandse agrarische sector heeft te maken met aanpassingen van het **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid** van de Europese Unie (GLB). Dat gemeenschappelijke beleid wordt beïnvloed door wereldwijde vraagstukken op het gebied van klimaat, water, energie en grondstoffen.

LNV zal zich er vooral voor inzetten dat Europese inkomstenstoeslagen nog meer dan al het geval is, worden gekoppeld aan maatschappelijke doelen en prestaties op het gebied van voedselveiligheid en -zekerheid, de zorg voor het milieu, voor landschap, voor soortenrijkdom en voor het welzijn van dieren.

Jaarlijks ontvangt Nederland circa € 1,3 miljard aan EU-steun voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

In 2008 presenteert de Europese Commissie de zogenaamde Health Check, de evaluatie van het huidige, enkele jaren geleden hervormde GLB. Verder komt de Commissie in 2008 met voorstellen voor een herziening van de EU-begroting. Alle inkomsten en uitgaven van de Europese Unie, waaronder het GLB, worden daarbij kritisch tegen het

licht gehouden om de begroting van de EU toe te snijden op de opgaven van vandaag en morgen.

Voor Nederland is voor de periode 2007-2013 ruim € 486 miljoen aan EU-steun beschikbaar voor plattelandontwikkeling.

Voor het stimuleren van duurzaamheid in de visserij en in de aquacultuur is voor Nederland in de periode 2007-2013 € 48,5 miljoen beschikbaar.

Dierenwelzijn

LNV wil het **welzijn van dieren** verder verbeteren. Behalve in internationaal verband – door te werken aan effectieve wetten en regels - wil LNV dit doen door extra geld beschikbaar te stellen voor onderzoek naar diervriendelijke stallen. Er komt ook extra geld voor het beter handhaven van wet- en regelgeving rond dierenwelzijn.

Via het onderwijs wordt de kennis over manieren om dieren te houden, bevorderd. Verder wordt aandacht besteed aan de invloed die de consument met zijn koopgedrag op het leven van een dier heeft.

Uitgewerkte voornemens komen in de Nota Dierenwelzijn te staan, die dit najaar verschijnt. In een voorstel voor een wet Dieren dat binnenkort aan het parlement wordt aangeboden, staat de verhouding tussen dier en mens centraal. Dierenwelzijn, diergezondheid, dierlijke producten, diergeneesmiddelen en de rol van dierenartsen worden hierin in hun onderlinge relatie behandeld.

In 2008 is € 6 miljoen extra beschikbaar gesteld voor dierenwelzijn. Dit bedrag is structureel. In 2011 worden productiedieren en gezelschapsdieren beter behandeld en moet 5 procent van de stallen duurzaam en diervriendelijk zijn.

Biologische landbouw

Het aandeel van de **biologische landbouw** moet groeien en niet alleen vanwege de rol die deze manier van produceren bij duurzaamheid speelt. Biologische landbouw is ook een uiting van de verbondenheid van de consument met de manier waarop wordt geproduceerd, met de boer en de tuinder. In het najaar verschijnt de Nota Biologische landbouw, waarin onder meer wordt ingegaan op verdere groei van deze sector. Om de biologische landbouw te stimuleren is het van belang de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties te bevorderen, net als de uitwisseling van kennis en innovatie tussen biologische en gangbare teelten.

LNV financiert een deel van de certificeringkosten van biologische bedrijven. Daarnaast verstrekt LNV subsidie aan regionale projecten en aan organisaties, zoals Biologica, die bijdragen aan de ontwikkeling van de biologische landbouw.

Het aandeel van de biologische landbouw in het totale landbouwareaal (in 2005 2,5%) moet in 2010 gegroeid zijn naar 10%. Voor de consumptie van biologische voedingsmiddelen is een groei naar 15% in 2011 het streven.

Agrologistiek

Het dichtslibben van de wegen is ook voor de bedrijven die land- en tuinbouwproducten verwerken en verhandelen een probleem. Er zijn nieuwe ideeën op het gebied van **agrologistiek** nodig om de koppositie van de agrarische sector in de wereld te behouden. Nieuwe, efficiënte ideeën moeten de behoefte aan transport verminderen en de kwaliteit van zowel product als milieu verbeteren. Dit jaar komt er een actieplan Opschaling Agrologistiek, met een uitwerking in 2008.

Visserij

LNV vindt dat de **visserijsector** perspectief heeft. Extra aandacht voor de gevolgen van de visserij op de natuur en voor stijgende olieprijsen maken een omslag in de sector nodig. Innovatie is de motor van veranderingen.

Voor een kotter- of garnalenvisser met toekomstperspectief is de 'Regeling garantstelling visserij' in het leven geroepen. Als de kotter- of garnalenvisser te weinig financiële zekerheden kan bieden voor financiering bij een bank, kan hij een beroep doen op deze regeling.

Naast het verduurzamen van de 'gewone' visserij, zijn er voldoende kansen door de ontwikkelingen in de **aquacultuur**.

In 2008 wordt in overleg met de sector met een deel van de 'transitie' (sanering én verduurzaming) van een deel van de **Noordzeevloot** begonnen. Het doel hiervan is om de overcapaciteit ten opzichte van de vangstmogelijkheden weg te werken. Deze transitie wordt gekoppeld aan vernieuwingen bij de blijvers.

In de **schelpdiervisserij** zal LNV innovatie met kracht blijven ondersteunen, bijvoorbeeld waar het om alternatieve bronnen van mosselzaad gaat.

Biologische grondstoffen

Het kabinet wil de ontwikkeling naar een meer op **biologische (groene) grondstoffen** gebaseerde economie stimuleren, vooral ten behoeve van een duurzame energiehuishouding. Er zijn echter nog grote investeringen nodig in onderzoek en ontwikkeling om deze energiebron voor Nederland tot een serieus alternatief voor fossiele grondstoffen te maken. Het kabinet wil kennis ontwikkelen en ontsluiten en nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen. In het najaar verschijnt de kabinetsvisie **Bio-based economy**, die LNV in samenwerking met vijf andere ministeries opstelt.

Naast het zoeken naar alternatieve vormen van energie, is **energiebesparing** een belangrijk onderwerp. Afspraken tussen LNV en het bedrijfsleven met betrekking tot energiebesparing worden ingebracht in het werkprogramma 'Schoon en zuinig'. Een voorbeeld hiervan is het stimuleren van het gebruik van semi-gesloten kassen in de glastuinbouw. Via de extra middelen uit het werkprogramma 'Schoon en zuinig' kunnen de komende vier jaar extra hectares van dit type kas worden toegevoegd.

Aan het werkprogramma 'Schoon en zuinig' draagt LNV tot en met 2011 jaarlijks € 10 miljoen bij.

Kennis en innovatie

Boeren en tuinders moeten kunnen blijven ondernemen. LNV wil hun daarvoor de ruimte geven door innovatie en het ontsluiten van kennis te stimuleren. Innovatief ondernemerschap is de drijvende kracht achter duurzame ontwikkeling. LNV kiest voor een integraal kennis- en innovatiebeleid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kracht van de samenwerking binnen het kennissysteem voor de agrarische sector en de groene ruimte. Het ministerie zal in het bijzonder de ontwikkeling ondersteunen van de Groene Kenniscoöperatie, een samenwerkingsverband van groene kennisinstellingen, zodat beschikbare kennis beter wordt benut. Kleinschaligheid wordt daarmee grootschalig georganiseerd. Het onderwijs wordt betrokken bij innovatie- en

kennisprogramma's van onderzoek met praktijk. Daarvoor zullen lectoren die aan HBO-Groen zijn verbonden, extra worden gefinancierd.

De rol van onderwijs bij het verspreiden van kennis wordt versterkt door de invoering van leermethoden die gericht zijn op het ontwikkelen van vaardigheden (competentiegericht leren).

Met andere departementen wordt samengewerkt in de nieuwe interdepartementale organisatie voor kennis en innovatie, een vervolg op het project Nederland Ondernemend Innovatieland.

Om de positie van Nederland als concurrerende kenniseconomie te vergroten is **verhoging van het kennisniveau** nodig. Dit vraagt om de gezamenlijke inzet van de ministeries van Economische Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en LNV op het gebied van (bij)scholing en doorstroom en bij het verminderen van het aantal voortijdige schoolverlaters.

Conform afspraken in het Coalitieakkoord komt geld beschikbaar om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs.

Voor jongeren ziet de minister veel perspectief in **groene maatschappelijke stages**, op het gebied van natuur- en landschapsbeheer, voedselkwaliteit en diergezondheid en zorg- en educatieboerderijen. Zij wil het groene onderwijs aanmoedigen te beginnen met proefprojecten.

De minister investeert, behalve in kennisontwikkeling voor directe maatschappelijke vraagstukken, ook in de kennis voor overmorgen, het zogenoemde **kennisbasisonderzoek**. Hierbij worden nieuwe wetenschappelijke inzichten en vaardigheden ontwikkeld die onontbeerlijk zijn voor vernieuwingen en innovaties.